

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	36918 Історія та археологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36918
Назва ОП	Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Штанько Ярослав Володимирович, Компанієць Олексій Вікторович, Миколенко Дмитро Валерійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	24.06.2021 р. – 26.06.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/vidomist_pro_samocinuvannya_032_istoriya_arheologiya_PhD.pdf
Програма візиту експертної групи	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/programa_vizytu_032_istoriya_arheologiya_PhD.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальне враження про ОНП «Історія та археологія» третього рівня вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова – цілком позитивне. Вона відповідає необхідним критеріям якості. Керівництво ЗВО, викладачі, аспіранти, а також зовнішні стейкхолдери зацікавлені в її подальшій реалізації і розвитку. Задля цього в Університеті створено необхідні умови. В ОНУ імені І. І. Мечникова давно і успішно реалізуються кілька напрямів наукових досліджень, а також наукових шкіл. На ОНП викладають досвідчені фахівці, які є відомими в Україні, наявною є необхідна інфраструктура, матеріально-технічна база. Гарант ОНП проф. В'ячеслав Кушнір продемонстрував обізнаність у різних особливостях реалізації ОНП. Він, беззаперечно, користується авторитетом серед керівництва, колег, аспірантів і стейкхолдерів. В'ячеслав Григорович піклується про якість отримуваної здобувачами освіти, постійно цікавиться їх думкою щодо ОНП, докладає чимало зусиль для забезпечення якості реалізації освітньої програми, налагодження зв'язків зі стейкхолдерами і співпраці з ними. Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова випускає істориків за першим (бакалаврським) і другим (магістерським) рівнями вищої освіти. Отже, підготовка здобувачів за третім рівнем є логічним завершенням цього циклу. За ОНП, що акредитується, вже є досвід організації спеціалізованих разових рад із захисту дисертацій. Очевидними є успіхи ОНП у плані інтернаціоналізації освіти. Серед зразкових практик є залучення аспірантів до реалізації спільних з науковими керівниками наукових проєктів, а також чудові можливості для апробації аспірантами своїх наукових досліджень. Знайомство зі здобувачами освіти ОНП засвідчило їхню зацікавленість у навчанні та досягненні кінцевої мети – захисті дисертації. Вони мають наукові праці і у більшості своїй вже апробували власні напрацювання на міжнародних конференціях.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Серед позитивних практик ЗВО, які вплинули на експертний висновок щодо найвищого рівня відповідності ОНП необхідно відзначити значний контингент здобувачів ОНП (33 здобувачі), що свідчить про високий попит на навчання за програмою; наявні можливості для надання доступу до отримання компетентностей у неформальній освіті; висока академічна та професійна кваліфікація викладачів; активна участь наукових керівників аспірантів у різноманітних дослідницьких проєктах, а також наявність у них актуальних публікацій, основні положення та висновки яких використовуються у викладацькій діяльності; послідовне формування наукових інтересів здобувачів на нижчих рівнях вищої освіти та досвід участі здобувачів у міжнародних проєктах та наявність закордонних публікацій у ряду здобувачів. Також серед позитивних практик необхідно вказати високий рівень залучення здобувачів, випускників та викладачів ОНП до формування окремих аспектів регіональної гуманітарної політики; можливість набуття практичних навичок під час роботи з різноманітними колекціями (археологічною, нумізматичною) факультету; вдосконалення соціальних навичок в ході проходження педагогічної практики; перелік дисциплін варіативної складової в цілому відображає основні напрями наукових досліджень; відповідність форм та методів викладання, якими послуговуються НПП на ОНП, вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи; потужні фонди наукової бібліотеки, що становлять понад 3,5 млн. примірників навчальної та наукової літератури. При цьому основну частину фондів складають саме наукові видання - архівні, книжкові колекції, періодика (60 % всього фонду), рідкісні видання і стародруки; вільний та безкоштовний доступ здобувачів до мережі Інтернет на території університету, комп'ютерного парку, бібліотечної підписки на пошук платформ Web of Science, East View, EBSCOhost; репозитарію бібліотеки та фондів вузькопрофільних книгозбірень, що функціонують на базі Відділу історії козацтва на Півдні України; нумізматичного кабінету; Студентського археологічного товариства «NUCLEUS»; фінансування з боку ЗВО наукових відряджень НПП та аспірантів; систематичний та ґрунтовний перегляд ОНП, доцільність та актуальність внесених змін; відкритість гаранта та групи забезпечення до здобувачів вищої освіти під час їх звернення щодо внесення змін у програму; практика підготовки Центром забезпечення якості вищої освіти аналітичних звітів за підсумками анкетування здобувачів, які навчаються на ОНП; дієвий механізм забезпечення академічної доброчесності у науковій діяльності.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Коло стейкхолдерів, залучених до проектування програми і змісту ОК, доволі вузьке. Рекомендується активніше залучати стейкхолдерів, у тому числі зарубіжних, до зазначених практик. Досвід вітчизняних та зарубіжних програм враховується переважно на особистісному, а не на інституційному рівні. Рекомендується запровадити практику систематичного врахування такого досвіду за ОНП. Перелік видів практик з метою практичної підготовки здобувачів до працевлаштування за вказаним у ОНП переліком професій доволі вузький. Рекомендується розширити його через варіативну складову. Рекомендується вдосконалення процедури вибору дисциплін для здобувачів третього рівня вищої освіти, зокрема встановлення чітких термінів здійснення вибору. Не всі РП ОК забезпечені методичними рекомендаціями. Рекомендується покращити стан методичного забезпечення навчального процесу. Здобувачі освіти не виявляють активності у отриманні РН у неформальній освіті. Рекомендується заохочувати цю практику. Недоліком є низька публікаційна активність деяких аспірантів. ЕГ рекомендує стимулювати цих аспірантів до написання статей. У переліку питань анкети, яку заповнюють здобувачі освіти, немає питання щодо зрозумілості і чіткості критеріїв оцінювання здобувачів освіти. Рекомендується включити вказане питання. У робочих програмах не прописано критерії оцінювання за кожним видом завдання, з огляду на специфіку завдання і ОК. Рекомендується додати вказану інформацію до робочих програм дисциплін.

Необладнаність пандусом корпусу, в якому розташований факультет історії та філософії. Рекомендовано облаштувати вхід до корпусу відповідними засобами. Відсутність в Університеті єдиної загальної платформи для організації для взаємодії зі здобувачами в умовах дистанційного навчання, напр. Microsoft Teams або Moodle. Рекомендується запровадити її. Відсутність практики перевірки робочих програм та навчально-методичних посібників НПП за допомогою антиплагіатних програм. Рекомендується запровадити цю практику. Анкетування здобувачів здійснюється без обов'язкової умови входу з корпоративних електронних адрес, що виключить можливість заповнення Google-форм особами, які не входять до числа здобувачів, забезпечивши вищу об'єктивність одержаних результатів. Рекомендується запровадити таку обов'язкову умову.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Університет має чітко задокументовані місію та стратегічні пріоритети розвитку на 2020 - 2025 роки (<https://cutt.ly/GmrN9Yu>). Місією визначено надання високоякісних освітніх послуг, здійснення сучасних наукових досліджень та просування гуманістичних цінностей. У “Статуті Одеського національного університету імені І.І. Мечникова” (<https://cutt.ly/umYnjTJ>) зазначені основні напрями діяльності університету, зокрема - здійснення навчальної, наукової та науково-дослідної діяльності. Мета ОНП полягає у підготовці висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця, який здатний розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у професійній сфері. Це узгоджується із місією, метою університету та такими стратегічними пріоритетами розвитку, для прикладу, як інтеграція науки і освіти, світовий академічний простір (напряма 2 стратегічних пріоритетів). Отже, цілі повністю узгоджуються із місією університету та основними напрямками його розвитку. Як зазначено в ОНП, її особливістю є велика складова науково-дослідної та практичної самостійної роботи аспірантів по проведенню дослідження, залучення аспірантів до виконання програм наукових фундаментальних і прикладних досліджень. Унікальність програми полягає в тому, що вона орієнтована на вивчення історичного минулого і сучасних реалій, матеріальної і нематеріальної спадщини Півдня України, його полікультурної специфіки в контексті вітчизняної і світової історії. Позитивним фактом є залучення здобувачів, випускників та викладачів ОНП до формування певних аспектів регіональної міжкультурної та міжетнічної взаємодії, що є прикладом реалізації одного із стратегічних пріоритетів розвитку університету - освітня діяльність для регіонального розвитку ((напряма 1 стратегічних пріоритетів). В ході зустрічі (зустріч 2) з керівництвом університету було зазначено (ректором В.І. Трубою та проректором О.В. Запорожченком), що стратегія університету в подальшому буде модернізуватись та доповнюватись.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОНП з підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія започаткована у 2016 році. Фундаментальне підґрунтя даної ОНП заклала успішна понад двадцятирічна практика підготовки кандидатів та докторів історичних наук, а також діяльність спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальностями «Історія України» та «Всесвітня історія» (від 2003 р.). Перегляд і удосконалення програми здійснювали у 2017 році і 2020 р.. У самій програмі зазначено про наявність рецензій від зовнішніх стейкхолдерів (Одеська ОНБ та Департамент Одеської ОДА), на сайті, крім вказаних рецензій, розміщено ще рецензію аспірантки В.Герасименко. В ході опитування фокус-груп (Зустріч 4 та 7) було підтверджено їхню участь у формуванні проектів ОНП, а також В.Герасименко зазначила (у ході Зустрічі 4 та у рецензії), що було враховано її пропозицію щодо переліку ОК програми. Однак, представлені додаткові матеріали (Додаток 5 “Протоколи щодо обговорення ОНП”) датовані 2020 роком і містять матеріали щодо внутрішніх обговорень на кафедрах факультету. У цих матеріалах не відображено пропозиції стейкхолдерів, інформація про врахування чи не врахування цих пропозицій, інформація про залучення до обговорення фахівців Одеського Археологічного музею НАН України (пропозиція О.М. Дзиговського на засіданні кафедри археології та етнології України) теж відсутня. Факти про достатню участь стейкхолдерів у обговоренні проекту ОНП 2016 та 2017 року не встановлені. Порівняння змісту ОНП та рецензій-відгуків стейкхолдерів свідчить, що їх пропозиції враховані не повною мірою. Рекомендується при формуванні проектів ОНП залучати ширше коло стейкхолдерів, проводити

обговорення висловлених пропозицій, здійснювати аргументування щодо доцільності їх врахування чи не врахування.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

В процесі проектування ОНП було враховано ряд нормативних документів, у тому числі Аналітичний звіт щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні. Сфера працевлаштування випускників ОНП є достатньо широкою - освітньо-наукові, музейні, бібліотечні установи. Два випускники програми (Водько В., Долгочуб В.) працюють у системі середньої освіти. У ОНП зазначено придатність до працевлаштування випускників ОНП, за класифікатором професій ДК 003:2010. Цілі та програмні результати ОНП в цілому відображають тенденції розвитку спеціальності та особливості ринку праці, однак перелік ОК програми більше спрямовано на формування фахівця-викладача, ніж фахівця-професіонала в галузі історії та археології. Рекомендується розширення переліку ОК вибіркової частини, які формуватимуть програмні результати навчання саме для цих фахівців, що може покращити відповідність ОНП ринку праці. Здобувачі та викладачі ОНП відіграють важливу роль у формуванні гуманітарної регіональної політики міжкультурної та міжетнічної взаємодії, що було підтверджено заступником голови Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини ОДА Різничковою Я.О. (Зустріч 7). Значна частина тем дисертаційних робіт, які виконуються в рамках основних наукових напрямів кафедр факультету, присвячена історії українського Півдня в цілому та регіону зокрема (Додаток 1 додаткових матеріалів). При проектуванні ОНП враховано досвід Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Опольського університету, Ягеллонського університету, Нижньодунайського університету, університету Ка'Фоскарі (Венеція, Італія). Конкретні факти, що саме враховано, встановити не вдалося, однак в ході зустрічей (Зустріч 3) та аналіз наданих додаткових матеріалів (Додаток 13) було з'ясовано, що члени робочої групи з проектування ОНП (Кушнір В.Г., Бачинська О.А., Сминтина О.В., Синявська О.О.), беручи активну участь у проектах співробітництва з європейськими університетами, обізнані з відповідними зарубіжними академічними практиками та застосовують їх на практиці.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 "Історія та археологія" відсутній. ОНП спроектована відповідно вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня (8 рівень НРК). Зокрема, концептуальні та методологічні знання в галузі, здатність здобувачів розв'язувати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій формують ОК 1, ОК 5, ОК 6. Здатність започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей у більшій чи меншій мірі формують всі освітні компоненти, особливо ОК 2 «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність» та ОК 4 «Інформаційні технології у науковій діяльності». Вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому, використовувати академічну іноземну мову у професійній діяльності та дослідженнях найбільше розвиває «Академічне письмо іноземною мовою». Відповідальність та автономію формують всі освітні компоненти програми. Однак, опитування здобувачів (Додаток 11 додаткових матеріалів) свідчить, що сформульовано запит на ОК, який поглиблюватиме теоретичні знання та практичні вміння здобувачів щодо підготовки та оформлення дисертаційного дослідження, тобто посилить компетентності здобувачів щодо використання академічної української мови у професійній діяльності та дослідженнях. Рекомендується розглянути доцільність появи такого ОК або оновлення з цією метою змісту існуючого з огляду на наявність значного інтересу до ОНП з боку іноземних громадян та існуючі плани щодо їх прийому на навчання (проректор з НІП Ніколаєва М.І., Зустріч 8).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Позитивною стороною ОНП є те, що вона розроблена з урахуванням майже двадцятирічної існуючої традиції підготовки фахівців (кандидатів та докторів історичних наук). Чисельний контингент здобувачів ОНП (33 здобувачі) свідчить про високий попит на випускників програми. Багато здобувачів та випускників ОНП працюють за фахом. Сильною стороною, яка відображає унікальність програми є високий рівень залучення здобувачів, випускників та викладачів ОНП до формування окремих аспектів регіональної гуманітарної політики.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Стейкголдери залучаються до проектування програми та надають рекомендації, однак бажано розширити їх коло та послідовно проводити обговорення висловлених пропозицій. Також рекомендується системно обговорювати набутий викладачами програми досвід та впроваджувати позитивні практики зарубіжних програм. Варто переглянути програмні результати та зміст освітньої складової ОНП з метою більш повного охоплення зазначеної в ОНП сфери працевлаштування випускників програми - не тільки на посади викладачів, але й фахівців-професіоналів в галузі історії та археології. Перелік ОК може бути розширений з метою підвищення рівня теоретичних знань та практичних умінь здобувачів щодо процедури підготовки та оформлення дисертаційного дослідження здобувачами.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП має чітко сформульовані мету та особливості, що повністю відповідають місії та стратегічним пріоритетам розвитку університету. Зміст програми переглядається із залученням стейкголдерів, з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. Програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для восьмого кваліфікаційного рівня. Освітня діяльність та зміст ОНП відповідає критерію.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП становить 45 кредитів, що відповідає Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261. Обсяг вибіркового дисциплін у 2017 році становив 12 кредитів (27% обсягу ОНП), у 2020 році - збільшено до 15 кредитів. Структура ОНП відповідає чинному законодавству та дозволяє забезпечити реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір освітніх компонентів. ОНП відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 та чинному "Положенню про організацію освітнього процесу" університету (<https://cutt.ly/dmtuUqL>). Зміст ОНП відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для восьмого кваліфікаційного рівня. Здобуття глибинних знань зі спеціальності забезпечують обов'язкові та вибіркові ОК циклу професійної підготовки, загальним обсягом 19 кредитів (ОК 5, всі вибіркові ОК другого циклу), на оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями спрямовано обов'язковий ОК 1 ("Філософія науки та етика науковця") обсягом 4 кредити. На формування універсальних навичок дослідника у здобувачів спрямовані компоненти загальним обсягом 10 кредитів - "Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність", "Інформаційні технології у науковій діяльності", "Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень". Мовні компетентності формує дисципліна "Академічне письмо іноземною мовою", обсягом 6 кредитів.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

З моменту започаткування ОНП найбільш суттєві зміни до неї було внесено у 2020 році. Аналіз профілю ОНП в частині ОК свідчить, що відбулись наступні зміни: у блоці обов'язкових дисциплін запроваджено дисципліну "Інформаційні технології у науковій діяльності" (3 кредити) за рахунок об'єднання дисциплін "Історія, концепції та проблеми історичної науки" та "Сучасні досягнення історичної науки" у "Історія, концепції та сучасні досягнення історичної науки"; у вибіркового блоці - збільшено обсяг блоку на 3 кредити та сформовано перелік із 4 ОК у вибіркового циклі загальної підготовки, у вибіркового циклі професійної підготовки з переліку вилучено дві дисципліни та додано дві нових. Частина цих змін була ініційована стейкголдерами (<https://cutt.ly/mmtprc1T>), однак фактів обговорення доцільності внесення цих змін не виявлено. Рекомендується при оновленні ОНП детальне обговорення пропозицій стейкголдерів. Зміст ОНП має чітку структуру, освітні компоненти складають послідовну взаємопов'язану систему. Однак, викликає сумнів здатність окремих освітніх компонентів досягти заявлених програмних компетентностей. Зокрема, СК 07 формує один обов'язковий ОК (ОК 4) та п'ять (із шістнадцяти)

вибіркових ОК (ВБ 3.2., ВБ 4.1. та 4.2., ВБ 5.1 та 5.2); СК 08 формує один обов'язковий ОК (ОК 2) та чотири (із шістнадцяти) вибіркових ОК (ВБ 2.2. та ВБ 2.3., ВБ 4.3., ВБ 5.3), СК 09 формує один обов'язковий ОК (ОК 1) та два (із шістнадцяти) вибіркових ОК (ВБ 3.1. та ВБ 4.3.). Всі перелічені обов'язкові компоненти також є обов'язковими для здобувачів третього рівня всіх спеціальностей (для прикладу, <https://cutt.ly/nmtawTU>, склад академічних груп <https://cutt.ly/omухоеv>). Сумнівно, що в умовах реальної вибірковості компонентів ОК 4 “Інформаційні технології у науковій діяльності” може повноцінно сформувати СК 07 “Здатність орієнтуватися в головних поняттях і термінах історичної науки та критично оцінювати їх; опанувати методи роботи з історичними джерелами”; ОК 2 “Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність” - СК 08 “Розуміння ключових проблем різних галузей історичної науки, відкритість до міждисциплінарного підходу; здатність до аналізу інтеграційних процесів в модерній Україні та Європі”; ОК 1 “Філософія науки та етика науковця” - СК 09 “Розуміти механізм комунікації носіїв різних культур та релігій, наслідки міжкультурної взаємодії; вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин”. Рекомендується вдосконалення ОНП шляхом перегляду матриці відповідності програмних компетентностей ОК програми.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. Здобувачі набувають як універсальних для дослідника знань, умінь та навичок, так і завдяки вибірковим дисциплінам професійного циклу знання та компетентності з місцевої історії, інтелектуальної історії, усної історії, просопографії. Також, в ході ознайомлення з матеріально-технічною базою факультету було продемонстровано можливість набування певних практичних навичок через можливість працювати із нумізматичними та археологічними колекціями факультету та наявність робочих відповідних робочих місць.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язку, передбаченому законодавством.

В університеті ухвалено документи, які складають необхідну нормативну базу для реалізації здобувачами свого права на вільний вибір дисциплін (“Положення про порядок реалізації права здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін” (<https://cutt.ly/QmycolE>), “Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі” (<https://cutt.ly/5muc6gN>)). Правила формування індивідуальної траєкторії здобувачів сформульовані чітко та зрозуміло. На підтвердження було надано копії ІНП аспірантів (Додаток 7-8 додаткових матеріалів), копії заяв здобувачів на вибір (Додаток 18 додаткових матеріалів), список академічних груп здобувачів із варіативних дисциплін професійного циклу (Додаток 19 додаткових матеріалів). Перелік варіативних дисциплін професійного циклу розбито на чотири блоки (по три дисципліни в кожному). Зміни до переліку були внесені у 2020 році. Доцільним видається розширення переліку дисциплін варіативної складової шляхом додавання ОК, які більш повно відповідатимуть основним напрямкам наукових досліджень, зазначеним у ОНП, та науковим інтересам здобувачів. Було виявлено, що графік навчального процесу 2020/2021 н.р. відрізняється від розкладу першого півріччя (викладання дисциплін вільного вибору у графіку розпочинається 2.11.2020 р., у розкладі - з 5.10.2020 р.). Гарантом ОНП були дані пояснення (Зустріч 7), що такими були побажання самих здобувачів, хоча підтверджень надано не було. Аналіз графіку НП, розкладу першого півріччя 2020/2021 н.р. та копій заяв показує, що недостатньо врегульованими є часові межі вибору дисциплін: п. 4.3. “Положення про порядок реалізації права здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін” встановлює двомісячний термін для вибору дисциплін, у графіку НП навчання розпочинається через місяць після зарахування, у розкладі - за тиждень після зарахування, хоча надані копії заяв здобувачів (Додаток 18 додаткових матеріалів) за 2018 - 2019 рр. написані в інтервалі між 15 та 20 жовтня, а заява В.Топчія написана 29.09.2020 р., тобто в період здійснення організаційних процедур по забезпеченню освітнього процесу за третім рівнем (розпорядження про формування академічних груп аспірантів першого року навчання зареєстроване 17.09.2020 р., <https://cutt.ly/QmYpZi>), але до моменту офіційного зарахування на навчання (датою зарахування у розпорядженні про формування академічних груп зазначено 01.10.2020 р.). Рекомендується визначити час здійснення вибору з урахуванням інтересів здобувачів та реальних обставин здійснення освітнього процесу.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Обсяг практичної підготовки у ОНП становить 6 кредитів і реалізується у вигляді педагогічної (асистентської) практики. Процес проходження практики скерований на формування у аспірантів компетентностей, пов'язаних із проведенням навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи. Практика планується на третьому році навчання, проводиться згідно розробленої “Програми педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії” (<https://cutt.ly/fmymlqh>). Проведення практики передбачає три етапи. На початковому етапі здобувач складає план, знайомиться з нормативною базою та відвідує заняття викладачів кафедри. Основний етап передбачає проведення навчального заняття та виховного заходу для студентів. На заключному етапі аспірант готує звітні матеріали та захищає звіт. Було надано звіт з практики (Додаток 6 додаткових матеріалів) аспірантки

В.Нікічук, в ході опитування фокус-груп (Зустріч 7) здобувачі дуже позитивно оцінили сформовані практикою компетентності (І.Бірюкова, В.Герасименко), особливо що вона надає можливості для різноманітних комунікаційних взаємодій. Крім того, матеріально-технічна база факультету та бібліотеки налічує різноманітні колекції (нумізматичну, археологічну тощо), робота з якими є можливою для здобувачів і вдосконалює їх практичні навички. Частина стейкхолдерів висловила пропозицію додати види практичної підготовки, через розширення варіативної складової, з метою підготовки здобувачів до роботи не тільки в закладах вищої освіти, але й у музеях, архівах, наукових бібліотеках. Рекомендується розглянути доцільність розширення переліку вибіркових дисциплін у частині практичної підготовки, з метою покращення підготовки випускників ОНП на посади, зазначені у ОНП як сфера працевлаштування випускників - фахівців-професіоналів у галузі історії та археології.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Загальні компетентності ЗК01-ЗК04, ЗК11 передбачають здобуття навичок у сфері комунікації, автономії, групової роботи та креативності. Відповідні компетентності формують всі обов'язкові ОК програми. В ході зустрічі з зі здобувачами (Зустріч 7) було підтверджено, що загалом отримання таких навичок є можливим, особливо під час проходження педагогічної (асистентської) практики (І.Бірюкова). Отже, можна стверджувати, що ОНП надає та забезпечує можливості здобувачам формувати соціальні навички. Разом з тим, рекомендується передбачити в ОНП окремі ОК, які б забезпечували та сприяли здобуттю соціальних навичок здобувачами першого та другого року навчання.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт для всіх професій, які вказані в ОНП, відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Загальний обсяг освітньої складової ОНП становить 45 кредитів. У цей обсяг включено педагогічну (асистентську) практику обсягом 6 кредитів. Решта освітніх компонентів ОНП є суто навчальними і дозволяють здобути теоретичні знання щодо базових понять філософії, теорії та практики організації наукової роботи та досліджень. Графік навчального процесу передбачає чергування освітньої та наукової складових, що забезпечує можливість здобувачам поєднувати наукову та освітню складові ОНП. Обсяг аудиторного навантаження відповідає визначеним університетом вимогам та виконується у повному обсязі, передбаченому навчальним планом, що підтверджено викладачами програми (Зустріч 3, Сминтина О.В.) на начальником НВ (Зустріч 8, Ніцук Ю.А.). На веб-сторінці факультету наявні РНП всіх дисциплін обов'язкової та варіативної складової навчального плану. Більшість методичних рекомендацій із вибіркових дисциплін професійної підготовки були рекомендовані до друку Вченою радою факультету історії та філософії 24.06.2020 р. (Додаток 5 додаткових матеріалів), однак у репозитарії бібліотеки наявні методичні рекомендації для роботи здобувачів тільки з деяких дисциплін (ОК1, ОК5, ОК7, ВБ 2.2, ВБ 3.1, ВБ 4.2, ВБ 5.3), хоча самостійна робота складає, як правило, $\frac{3}{4}$ обсягу навантаження з дисципліни. Рекомендується покращити стан методичного забезпечення із дисциплін обов'язкової та варіативної складової навчального плану.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг ОНП та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для третього рівня вищої освіти. Проведення педагогічної (асистентська) практика на третьому році навчання, по завершенні основної освітньої складової, та її зміст дозволяє набути компетентностей, необхідних для викладача ЗВО. Процес проходження педагогічної (асистентської) практики допомагає вдосконалити набуті соціальні навички, особливо здатність до комунікативної взаємодії. Сильною стороною є можливість набуття певних практичних

навичок під час роботи з різноманітними колекціями факультету (археологічною, нумізматичною). Перелік ОК варіативної складової в цілому відображає основні напрями наукових досліджень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Переглянути матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми в частині здатності формування деяких фахових предметних компетентностей окремими ОК. Рекомендується розширити перелік видів практик (через варіативну складову) з метою практичної підготовки здобувачів до працевлаштування за всіма вказаними у ОНП професіями. Вдосконалити процедуру вибору дисциплін та дотримуватись встановлених часових рамок вибору. Покращити стан методичного забезпечення ОК програми, в тому числі для організації самостійної роботи здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Обсяг та структура ОНП відповідає чинному законодавству та дозволяє забезпечити реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір освітніх компонентів. Зміст програми відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня. ОК, включені до освітньої програми, в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Асистентська практика забезпечує набуття компетентностей як викладача ЗВО та сприяє вдосконаленню соціальних навичок. ОНП загалом відповідає визначеному критерію з недоліками, що не є суттєвими та можуть бути усунені під час наступного оновлення програми.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання та перелік документів, необхідних для вступу, опубліковані на веб-сторінці відділу аспірантури (<https://cutt.ly/1myUO2Y>), вони є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Крім того на цій же веб-сторінці оприлюднені програми фахових вступних іспитів за всіма спеціальностями, у тому числі 032 “Історія та археологія” (<https://cutt.ly/1myITjw>), та з іноземної мови. Опубліковані програми вступних іспитів, у тому числі фахових, мають теми, за якими буде проведений іспит, рекомендовану літературу та критерії оцінювання, що є позитивним.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання містять перелік вступних випробувань на навчання - фаховий вступний іспит та іспит з іноземної мови. Складовою конкурсного бала є додаткові бали, порядок нарахування яких міститься в Правилах прийому. Аналіз програми фахового вступного іспиту доводить, що іспит має на меті з'ясувати наявність необхідних компетентностей та навичок, які дозволяють розпочати та успішно завершити наукове дослідження в галузі історії та археології. Додатковий іспит для вступників з інших спеціальностей відсутній, але фаховому випробуванню передують усні співбесіди. До кожної теми подано перелік (розшифровку) питань та перелік необхідної літератури, що дозволяє підготуватись до іспиту випускникам з інших регіонів та спеціальностей.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО регулюється “Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу” (<https://cutt.ly/1myAbgm>), “Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності”

(<https://cutt.ly/pmyAQbB>), “Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі” (<https://cutt.ly/9myAY4l>). Процедура визнання результатів, отриманих в інших ЗВО-партнерах, здійснюється на основі ЄКТС, є досить чіткою та гнучкою. Здобувач має надати документ з результатами його навчання та кількість кредитів ЄКТС пройдених у відповідному ЗВО. Можливе перезарахування дисциплін і обов’язкових і варіативних, які відповідають освітній програмі. За час функціонування ОНП вказані правила не застосовували, але, в ході зустрічі з науковими керівниками (Зустріч 10) відзначено, що активну участь у програмах міжнародної мобільності здобувачі приймають в період навчання на першому та другому рівнях вищої освіти. Також надані угоди про співробітництво з рядом європейських університетів (Додаток 14 додаткових матеріалів).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В ЗВО діє положення «Про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» (<https://cutt.ly/KmySPED>). На основі заяви здобувача деканом факультету створюється комісія яка визначає можливість визнання, форми та строки проведення атестації для визнання РН набутих у неформальній освіті. До комісії входить декан, гарант освітньої програми, завідувач кафедри, провідні науково-педагогічні працівники, які викладають дисципліни, що пропонуються до перезарахування на основі визнання результатів навчання у неформальній освіті. Позитивним аспектом є можливість перезарахування не тільки зарахування певних кредитів, а й зарахування дисципліни в цілому на основі РН отриманих в неформальній освіті. Крім того, комісія може перезарахувати дисципліну або призначити атестацію для визнання результатів навчання. Під час зустрічей було отримано інформацію, про наявність можливості у 2020 році, після початку карантину, отримати РН на основі неформальної освіти на онлайн-платформі “Coursera”, а також про можливість самого університету надавати необхідні компетентності (наприклад, мовні курси). Однак відсутня інформація, що хтось скористався цією можливістю та перезарахував отримані РН. Рекомендується заохочувати активність здобувачів у отриманні РН у неформальній освіті та популяризувати можливості самого ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Опублікована програма фахового вступного іспиту містить необхідні структурні частини: перелік тем та питань, за якими буде проведений іспит, рекомендовану літературу та критерії оцінювання. Позитивною практикою є гнучка процедура зарахування РН, отриманих в неформальній освіті: передбачене не тільки зарахування частини кредитів за дисципліною, але й зарахування усієї дисципліни в цілому; процедура зарахування включає не тільки визнання РН, але й можливість проведення атестації здобувача. Аспірантам забезпечено можливості для участі у програмах міжнародної академічної мобільності, укладено угоди з низкою європейських університетів. У ЗВО наявні можливості для надання доступу здобувачам до отримання компетентностей у неформальній освіті (наприклад, Центр мовної підготовки та мовної сертифікації).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Не виявлено

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, враховують особливості програми. Сильною стороною є практика детального інформування вступників про вимоги до вступного іспиту. Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, є чіткими та зрозумілими, відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.). В наявності є ряд угод про співпрацю з європейськими університетами та можливості для міжнародного стажування здобувачів. Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є достатньо гнучкими. У самому ЗВО наявний значний потенціал для розвитку неформальної освіти (Центр мовної підготовки та мовної сертифікації).

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання на ОНП регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова» (<http://surl.li/vqan>), затвердженим у липні 2020 р. та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І. І. Мечникова» (<http://surl.li/vser>). Вони визначаються вимогами восьмого рівня Національної рамки кваліфікації. Знайомство із робочими програмами навчальних дисциплін, які розміщено на сайті ОНУ імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/yapf>), дозволило з'ясувати, що НПП застосовують такі форми навчання як лекції, семінарські, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття та консультації. Форми та методи викладання на ОНП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Цей принцип в ОНУ імені І. І. Мечникова відображається у Стратегічних пріоритетах розвитку ОНУ імені І. І. Мечникова на 2020 – 2025 рр. (с. 4 Стратегічні пріоритети. Освітнє середовище) (<http://surl.li/vchi>), Статутом Університету (с. 7. Основні шляхи і способи реалізації Концепції. п. 10) (<http://surl.li/ttoi>), Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/ybin>). Крім того у ОНУ імені І. І. Мечникова розроблене «Положення про моніторинг якості освіти» (<http://surl.li/vsfo>), згідно з яким забезпечується регулярне з'ясування думки аспірантів щодо навчання на ОНП. Факти врахування пропозицій аспірантів щодо реалізації ОНП були підтверджені результатами опитування аспірантів, які були надані гарантом програми за запитом ЕГ. На сайті Центру забезпечення якості освіти ОНУ імені І. І. Мечникова розміщено аналітичні звіти про опитування здобувачів освіти (<http://surl.li/ycew>). Наявністю наданих гарантом заяв здобувачів освіти щодо їхнього зарахування в групу по вивченню певних дисциплін вільного вибору. Також під час онлайн зустрічей зі здобувачами освіти ЕГ отримала інформацію про врахування тематики дисертаційних досліджень здобувачів при укладанні чи коригуванні змісту ОК. Аспірантка 3-го року навчання Вікторія Герасименко написала рецензію на ОНП, в якій виловила кілька пропозицій щодо її удосконалення. Під час зустрічі з адміністративним персоналом і НПП було встановлено, що співробітники ОНУ імені І. І. Мечникова знайомі з принципами академічної свободи і готові їм слідувати.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація представлена у відомостях СО ОНП «Історія та археологія», результати опитування здобувачів та факти озвучені під час онлайн зустрічей зі здобувачами ОНП та НПП дозволяють стверджувати, що аспірантам своєчасно надається зрозуміла інформація щодо мети, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих ОК. Відповідна інформація надається викладачами ОК на заняттях, науковими керівниками під час консультацій. На сайті Університету розміщено інформацію розклад занять, заліків, іспитів і консультацій, контрольні питання з різних дисциплін та інша корисна інформація (<http://surl.li/vqgj>), а також робочі програми ОК (<http://surl.li/yapf>). Вказана інформація надається здобувач освіти і через меседжери, соціальні мережі, електронну пошту. Проте у робочих програмах не прописано критерії оцінювання за кожним видом завдання, з огляду на специфіку завдання і ОК. Під час зустрічі зі здобувачами освіти було встановлено, що інформація щодо мети, змісту, програмні результати навчання надходить їм вчасно. Серед найбільш прийнятних способів отримання інформації аспіранти вказали сайт Університету, сторінку деканату у facebook і менеджери.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ОНП «Історія та археологія» передбачає поєднання навчання та дослідження, що зафіксовано у меті ОНП. Її ОК допомагають здобувачам освіти виконувати дисертаційне дослідження та формувати у них загальні та фахові компетентності, необхідні для успішної професійної діяльності. ОК циклу професійної підготовки підпорядковані зазначеній меті та формують у здобувачів як теоретичні, так і практичні навички, необхідні для реалізації дисертаційного дослідження. Ознайомлення з робочими програмами ОК «Філософія науки та етика науковця», «Інформаційні технології в наукових дослідженнях», «Історія, концепції та сучасні досягнення філософії», «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження», «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність», дозволило з'ясувати, що зазначені курси мають на меті сформувати у здобувачів навички та знання, які необхідні для реалізації дослідницького проекту, виконання дисертаційного дослідження. Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова регулярно проводить тематичні конференції, які дають можливість аспірантам здійснити апробацію власних досліджень, – «Хаджибеївських читаннях», «Одеських читаннях», «Одеських етнографічних читаннях», «Етнічна культура в глобалізованому світі», «Стародавнє Причорномор'я». Ці конференції відомі за межами регіону, мають всеукраїнський («Хаджибеївські читання») або міжнародний статус («Етнічна культура в глобалізованому світі», «Одеські читання») або міжнародний статус («Стародавнє Причорномор'я»). Також аспіранти, які навчаються на ОНП, мають можливість опублікувати результати свого дослідження у наукових виданнях факультету – «Записки історичного факультету», серіальних виданнях «Одеські

етнографічні читання», «Чорноморська минувшина» (фахове видання, що входить до переліку МОН), «LIBRA», «Одісос: Одеські читання», «Етнічна культура в глобалізованому світі». Аналіз інформації щодо публікаційної активності аспірантів, наданої гарантом програми, дозволив з'ясувати, що у деяких аспірантів третього року навчання немає жодної публікації з теми дисертаційного дослідження (Сафроніс Парадісопулос і Володимир Дамаскін). Проте, як було встановлено, що вказані здобувачі освіти мали публікації до вступу у аспірантуру. Під час онлайн зустрічей зі здобувачами освіти і науковими керівниками ЕГ пересвідчилася, що аспіранти залучаються до виконання спільних із керівниками наукових проєктів – це організація міжнародних конференцій, публікація спільних монографій і наукових збірок, спільна участь у літніх школах, програмах Еразмус +, етнографічних і археологічних експедиціях. Також було встановлено, що наукові керівники докладають значні зусилля для підготовки здобувача до конференції, фахового семінару: коригують теми їхніх досліджень, реагують тексти доповідей, заслуховують виступи, що сприяє підвищенню рівня фахової підготовки аспірантів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту освітніх компонентів ОНП регламентоване «Положенням про організацію освітнього процесу у ОНУ імені І. І. Мечникова» (<http://surl.li/vqan>) (сторінка 18) та «Положенням про освітні програми у ОНУ імені І. І. Мечникова» (<http://surl.li/ydms>) (пункт 4). Ознайомлення з інформацією, представленою у відомостях СО, а також наданою ЕГ під час онлайн зустрічей з адміністративним персоналом, здобувачами освіти і викладачами, дозволило зробити висновок, що НПП щорічно переглядають зміст ОК, які вони викладають. Зміни затверджуються на засіданні кафедр, навчально-методичній комісії і Вченій раді факультету історії та філософії. Аналіз змісту робочих програм ОК ОНП, викладених на сайті Університету (<http://surl.li/yarf>), засвідчив наявність у переліку рекомендованої літератури сучасних наукових і навчальних праць, посилань на актуальні електронні ресурси, що також доводить регулярність оновлення змісту ОК. Позитивною практикою реалізації ОНП є активна публікація викладачами власних методичних розробок, які представлено у відкритому доступі у репозитарії Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І.Мечникова (<http://surl.li/ydsl>). Як було з'ясовано під час онлайн зустрічі із представниками сервісних структур, НПП мають можливість самостійно оновлювати цей електронний ресурс.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В ОНУ імені І. І. Мечникова розроблено «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу» (<http://surl.li/ybin>). Одним зі стратегічних векторів розвитку Університету є інтернаціоналізація діяльності (напрямок № 3 сторінка 6) (<http://surl.li/vchi>). ЕГ встановила, що інтернаціоналізація освітнього процесу на ОНП «Історія та археологія» здійснюється ефективно завдяки міжнародній науковій активності НПП та здобувачів. Також в Університеті працює Інститут міжнародної освіти, який здійснює організаційним забезпеченням, координацією та популяризацією різних програм академічної мобільності, до яких долучаються і викладачі та здобувачі ОНП (<https://cutt.ly/ymohZnz>). Аспіранти, що навчаються за ОНП мають можливість вивчати декілька іноземних мов за вибором, керуючих попереднім досвідом навчання, а також власними науковими інтересами, а також брати участь у тематичних міжнародних конференціях, про які вже згадувалося вище. Значна частина здобувачів освіти, які навчаються на ОНП, мають статті, написані іноземними мовами. Під час зустрічі із представниками допоміжних структурних підрозділів було підтверджено інформацію про участь викладачів та здобувачів ОНП в програмах академічної мобільності та низці інших академічних заходів: літніх школах, конференціях, стажуваннях, що проходили у Румунії, Туреччині, Болгарії, Італії та ін. ЕГ також встановила, що викладачі і здобувачі освіти ОНП є активними учасниками програм академічної мобільності проєкту Erasmus + K107 у співпраці з університетами Італії, Польщі та Австрії. Гарантам ОНП було надано відповідні угоди та інші документи, що підтверджують таку співпрацю. Також ЕГ встановила, що здобувачі освіти і НПП мають можливість скористатися науко-метричними базами та літературою зарубіжних авторів, доступ до яких забезпечує Наукова бібліотека.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи викладання, якими послуговуються НПП на ОНП «Історія та археологія» відповідають вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи. ОК сприяють аспірантам у реалізації їхніх дисертаційних досліджень. ОНУ імені І. І. Мечникова регулярно проводить моніторинг думки здобувачів стосовно якості освітнього процесу. ОК регулярно оновлюються, що, відображено у наповненні робочих програм. Позитивною практикою є також залучення здобувачів освіти до виконання проєктів у тому числі міжнародних, які відповідають дослідницьким зацікавленням здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліком є низька публікаційна активність деяких аспірантів. ЕГ рекомендує стимулювати цих аспірантів до написання статей.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

З огляду на той факт, що форми та методи викладання, якими послуговуються НПП на ОНП відповідають вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи, ОК сприяють аспірантам у реалізації їхніх дисертаційних дослідженнях, в Університеті регулярно проводить моніторинг думки здобувачів стосовно якості освітнього процесу, ОК регулярно оновлюються, що, відображено у наповненні робочих програм, здобувачі освіти залучені до виконання проєктів у тому числі міжнародних, які відповідають дослідницьким зацікавленням здобувачів, ОНП та освітня діяльність за нею відповідають вимогам даного критерію. Вказаний недолік не є системним і може бути врахований вже найближчим часом.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів, які застосовуються на ОНП, регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова (2020 р.)» (<http://surl.li/vqan>), «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова (2020 р.)» (<http://surl.li/vqft>), згідно з якими визначено процедури проведення поточного, підсумкового та семестрового контролю. Як було з'ясовано про правила заходів контролю та критерії оцінювання аспіранти дізнаються переважно на перших заняттях кожного з ОК. У розміщених на сайті (<http://surl.li/yapf>) робочих програмах навчальних дисциплін, визначені методи контролю, шкала оцінювання, розподіл балів за формами контролю. У робочих програмах не прописано критерії оцінювання за кожним видом завдання, з огляду на специфіку завдання і ОК. Рекомендується додати вказану інформацію у робочі програми дисциплін. Під час зустрічі зі здобувачами ЕГ пересвідчилася, що студентам вчасно, доступно та зрозуміло доноситься вся необхідна інформація стосовно дисциплін, які викладаються на ОНП. Це також підтверджується результати анкетуванням. За результатами цього опитування у підпункті «спосіб і методи оцінювання та виставлення балів є справедливим» 8 із 16 здобувачів освіти погодились із цим твердженням, 8 – частково погодились. У підпункті «я маю доступ до важливої інформації і даних щодо моїх навчальних курсів та успішності» 10 із 16 відповіли – «так», 6 – відповіли «частково». У підпункті «я ознайомлений з порядком оскарження результатів заліків іспитів», 10 відповіли «так», 5 – «частково», 1 – «ні». Рекомендується включити у перелік питань анкери питання щодо зрозумілості і чіткості критеріїв оцінювання здобувачів освіти. Контроль за виконанням індивідуальних планів роботи покладено на профільні кафедри. Двічі на рік на засіданнях кафедр аспіранти звітують про стан навчального процесу та перебіг дослідницької роботи. Про регулярність проведення засідань та заслуховування звітів аспірантів свідчать надані гарантом протоколи засідань кафедр.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за третім рівнем вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» ще не затверджено. Атестації здобувачів вищої освіти на ОНП «Історія і археологія» регулюється «Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова (2020 р.)» (<http://surl.li/vqft>). Вона відбувається щосеместрово (двічі на рік) протягом всього терміну навчання. Аспірант звітує про виконання навчального та наукового індивідуальних планів на засіданні випускових кафедр. Регулярність таких звітувань підтверджена наданими гарантом індивідуальними планами, протоколами засідання кафедр, а також під час зустрічі з аспірантами і науковими керівниками. Під час онлайн зустрічі з аспірантами було підтверджено і те, що їх звітування проводиться у форматі активного обговорення за участі всіх аспірантів та викладачів кафедр. Під час зустрічі з науковими керівниками було з'ясовано, що випадок відрахування на ОНП вже був лише один. Це відбулося внаслідок несплати контракту. Про дієвість механізму атестації, а відтак контролю за виконанням здобувачем індивідуальних планів свідчить також і те, що більшість здобувачів виконують вимоги навчального індивідуального плану. ЕГ переконалась, що аспіранти розуміють, які вимоги їм потрібно виконати

задля успішного захисту дисертації. Вони слідкують за оновленнями стосовно затвердження процедури захисту та, відповідно, обізнані з найактуальнішою інформацією.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Проведення контрольних заходів на ОНП регламентується Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова (2020 р.)» (<http://surl.li/vqfft>). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується через регламентовану загальну систему оцінювання. Так, у пункті 1.11 Положенням регламентовано, що загальне оцінювання засвоєння аспірантом навчального матеріалу з кожної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Також на ОНП визначений порядок, форми та методи проведення заліків та іспитів, що регламентується робочою програмою ОК. У вказаному Положенні ОНУ імені І. І. Мечникова регламентовані процедури ліквідації академічної заборгованості та інших аспектів, пов'язаних з проведенням контрольного оцінювання. Проаналізувавши відомості СО, та під час зустрічі зі здобувачами освіти та представниками студентського самоврядування ЕГ встановила, що випадків конфліктів інтересів на ОНП не було. Ознайомившись з нормативними документами, які регламентують проведення контрольних заходів, ЕГ встановила, що під час проведення контрольних заходів здобувачам надаються рівні умови. Під час зустрічі зі здобувачами освіти та викладачами було встановлено, що аспіранти позитивно оцінюють практику підсумкового оцінювання. У ОНУ імені І. І. Мечникова є чинним «Положення про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/umszJFV>). Сайті Університету є скринька довіри, за допомогою якої можна повідомити про факти порушення, конфлікту, написати скаргу. У разі виникнення на ОНП конфліктних ситуацій, Університетом вжито заходів та розроблено інструменти для їх вирішення.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ОНУ імені І. І. Мечникова є чинними низка положень, які регламентують політику та процедури дотримання академічної доброчесності. Кодекс академічної доброчесності (<https://cutt.ly/ZmscsDm>), Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/imscWtT>). Викладачі ОНП у процесі викладання, а також представники допоміжних структур доносять інформацію здобувачам щодо дотримання академічної доброчесності. Під час онлайн зустрічі викладачі зазначили, що на початку навчання здобувачам доноситься інформація на цю тему. До того ж на ОНП викладаються такі дисципліни як «Філософія науки та етика науковця», «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень», які зачіпають проблематику академічної доброчесності. На ОНП використовується передплачена ліцензійна програма Unicheck. Безпосередньо перевіркою наукових статей і дисертаційних досліджень аспірантів на наявність плагіату займається Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. ОНУ імені І. І. Мечникова сприяє формуванню культури академічної доброчесності та впроваджує ці принципи в освітнє середовище. ЕГ відзначає, що ЗВО, а також НПП, наукові керівники, гарант ОНП в своїй діяльності дотримуються та активно популяризують культуру академічної доброчесності. Фактів порушення зазначених принципів під час реалізації ОНП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми атестації здобувачів вищої освіти на ОНП є дієвими. Аспіранти орієнтуються в актуальній інформації, пов'язаній з вимогами та процедурою проведення захисту дисертації, слідкують за актуальними проєктами щодо цього та обізнані з вимогами, які їм необхідно виконати задля успішного захисту. Університет забезпечив чіткі та зрозумілі стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

У переліку питань анкети, яку заповнюють здобувачі освіти, немає питання щодо зрозумілості і чіткості критеріїв оцінювання здобувачів освіти. Рекомендується включити вказане питання. У робочих програмах не прописано критерії оцінювання за кожним видом завдання, з огляду на специфіку завдання і ОК. Рекомендується додати вказану інформацію до робочих програм дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Інформування аспірантів стосовно всіх аспектів освітнього процесу, продуктивна співпраця здобувачів та наукових керівників, ефективні форми атестації здобувачів, наявність ґрунтовної нормативної бази, культура дотримання та популяризації академічної доброчесності – все це позитивні практики процесу реалізації ОНП. Висловленні рекомендації – це не результат наявності системних недоліків, а лише спосіб покращити цілком дієві практики реалізації ОНП.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз Таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів ОП», профілів ОНП (<http://surl.li/ykhu>) та інформації з відомостей про СО дозволив ЕГ встановити, що викладачі, які працюють на ОНП, є висококваліфікованими, визнаними авторитетами своєї галузі досліджень. Про це зокрема свідчать високі показники цитування їхніх праць. Викладачі мають академічні здобутки та провадять успішну дослідницьку та академічну діяльність. Всі відповідають необхідній кількості пунктів ліцензійних вимог. Тематика публікаційної активності викладачів відповідає тим дисциплінам, які вони викладають. Так, М. П. Чайковська, яка викладає дисципліну «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність» опублікувала низку робіт, присвячених менеджменту у сфері освіти різним аспектам інтелектуальної власності. С. П. Шевцов (дисципліна Філософія науки та етика науковця) є знаним фахівцем у філософії історії і права. О. Є. Музичко, який викладає курс «Історія, концепція та сучасні досягнення історичної науки», активно досліджує історію української історичної науки кінця ХІХ – початку ХХ століття. О. В. Сминтина (дисципліна «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень») має низку наукових праць методологічного спрямування. Г. В. Ткаченко (дисципліна «Академічне письмо іноземною мовою») має низку праць, привчених науковій термінології, а також ономастиці. Румянцева О. А. (дисципліна «Академічне письмо іноземною мовою») активно вивчає тематику, пов'язану із методами викладання іноземної мови. В. Ю. Неклесова (дисципліна «Академічне письмо іноземною мовою») має низку праць, привчених науковій термінології, а також ономастиці. Румянцева О. А. (дисципліна «Академічне письмо іноземною мовою») також має низку публікацій з ономастики. А. О. Левченко (дисципліна «Інформаційні технології у науковій діяльності») є автором низки статей, присвячених різним аспектам інформаційних технологій. Л. П. Черток (дисципліна «Академічне письмо іноземною мовою») у своїх наукових працях досліджує різні аспекти застосування наукової термінології. Тематика наукових праць І. В. Глубович (дисципліна «Філософія науки та етика науковця») пов'язана із місцем гуманітарної науки у сучасному світі. Важливо відзначити, що викладачі ОНП «Історія та археологія» реалізують чимало наукових проектів, докладають зусилля до укладання угод на реалізацію академічної мобільності в тому числі і для здобувачів, подають заявки на грантові програми та отримують фінансування, залучають до реалізації цих проектів здобувачів. Проаналізувавши дослідницькі профілі НПП (<http://surl.li/ykhu>), відомості СО та під час зустрічей з НПП, аспірантами, представниками адміністрації ЕГ встановила, що НПП, які задіяні у реалізації освітнього процесу на ОНП «Історія та археологія», є визнаними фахівцями у своїх напрямках наукових досліджень, мають значний педагогічний досвід та активно розвивають потенціал ОНП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ОНУ імені І. І. Мечникова процедура конкурсного добору НПП регламентується «Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників ОНУ імені І.І. Мечникова та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (<http://surl.li/ykna>). Згідно з даними відомостей СО і, процедура добору НПП та наукових керівників є прозорою та дозволяє забезпечити належний професійний рівень НПП для реалізації ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Відомості СО, надані гарантом матеріали, рецензії, а також онлайн зустріч із зовнішніми стейхолдерами та всіма охочими дозволяють зробити висновок, що потенційні роботодавці беруть участь в обговоренні і реалізації ОНП,

викладачі і науковці з різних куточків України беруть участь в захистах дисертацій в якості опонентів, рецензентів і членів разових спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій (<http://surl.li/ukxy>), співробітники Одеської ОНБ та Департаменту Одеської ОДА, Одеський історико-краєзнавчий музей спільно з факультетом історії і філософії регулярно організують наукові конференції і круглі столи. Під час зустрічі із стейкхолдерами (роботодавцями, представниками академічної спільноти), ЕГ з'ясувала, що роботодавці розуміють стан справ на освітній програмі, регулярно з нею співпрацюють, надають пропозиції щодо її покращення.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЗВО залучає професіоналів-практиків, експертів галузі та роботодавців до аудиторних занять. Згідно з відомостями СО, на ОНП періодично організуються різні академічні заходи: конференції, семінари, гостьові лекції, учасниками яких є експерти галузі та авторитетні дослідники. Існує практика викладання закордонних спеціалістів в рамках програм обміну та відповідно до укладених угод з університетами інших країн. Так, курс лекцій (32 години) англійською мовою «Методологія досліджень у первісній археології: на прикладі культур півострову Індостан та басейну Аравійського моря» аспірантам прочитав професор університету Ка' Фоскарі (Венеція, Італія) Паоло Бьяджі, який підтвердив свою участь на онлайн зустрічі з усіма охочими (<http://surl.li/ykto>). ЕГ відзначає достатній рівень залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі та роботодавців та інших стейкхолдерів.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО сприяє професійному розвитку НПП, які залучені до викладання на ОНП. Це регламентовано Положенням про підвищення кваліфікації (<http://surl.li/ylsx>). Інформація з відомостей СО, з професійних профілів НПП (<http://surl.li/ykhu>), з онлайн зустрічей з викладачами ОНП дозволила з'ясувати, що НПП активно користуються можливостями професійного розвитку та підвищення кваліфікації. викладачі Барвінська П.І., Кушнір В.Г. пройшли стажування в Опольському університеті (Польща), Сминтина О.В., Кіусак Д.В. в університеті Ка Фоскарі (Італія), у Вроцлавській політехніці (Польща). В ОНУ імені І. І. Мечникова є регулярні сертифікаційні мовні курси, а також низка професійно орієнтованих програм Еразмус+ К1, можливостями яких скористалися Сминтина О. В. і Чайковська М. П.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ОНУ імені І. І. Мечникова стимулює розвиток викладацької майстерності, що регламентовано університетськими документами: Статутом ЗВО (<http://surl.li/ttoi>) та «Колективним договором на 2021-2024» додаток 3 (<http://surl.li/ybbb>). Згідно з оснім документом передбачено преміювання науково-педагогічних та наукових працівників за публікацію у збірнику, що входить у базу даних Scopus або Web of Science, за кожне підвищення на одиницю значення індексу Хірша (h-індекс) в міжнародній наукометричній базі даних Scopus. Одним із видів стимулювання розвитку викладацької майстерності в Університеті є проведення конкурсу на визначення кращого викладача року. Так у 2021 році було проведено конкурс «Кращий викладач умовах дистанційного навчання» (<http://surl.li/ybmy>). Під час онлайн зустрічі із НПП було встановлено факти преміювання викладачів за роботу у науково-методичній комісії з розробки стандартів вищої освіти, за організацію курсів іноземних мов. Також є практика морального заохочення – надання грамот і подяк МОН, Ради ректорів, Одеської обласної адміністрації тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Позитивною стороною ОНП «Історія та археологія» за критерієм 6 є висока академічна та професійна кваліфікація викладачів, які відповідають необхідній кількості пунктів ліцензійних умов. Серед НПП є визнані авторитети своєї галузі досліджень. Викладачі і наукові керівники аспірантів активно публікують власні наукові розвідки – монографії і статті у провідних наукових виданнях. НПП активно беруть участь у міжнародних проєктах. Все це дає змогу удосконалювати ОНП, впроваджувати кращі практики, які переймаються як у закордонних, так і українських колег.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недоліків та слабких сторін у контексті даного критерію не виявлено

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП не лише відповідає вимогам даного критерію. ЕГ вважає, що кваліфікація НПП та їхня діяльність, в тому числі і численні такі, що сприяють позитивним змінам на ОНП можуть вважатися взірцем для інших ОНП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Достатній рівень матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення ОНП підтверджується такими фактами: 1) навчальний процес на ОНП здійснюється на факультеті історії та філософії (вул.Єлісаветинська, 12), в головному корпусі ОНУ імені І.І.Мечникова (вул.Дворянська, 2), в корпусі гуманітарних факультетів та на базах роботодавців; 2) фонди наукової бібліотеки ОНУ становлять понад 3,5 млн. примірників навчальної та наукової літератури (в т.ч. бл. 60 % - колекції періодичних видань, стародруків, рідкісних видань); бібліотека має підписку до пошукових платформ Web of Science, East View, EBSCOhost; 3) здобувачі мають вільний доступ до фондів вузькопрофільних книгозбірень, що функціонують на базі Відділу історії козацтва на Півдні України; нумізматичного кабінету; Студентського археологічного товариства «NUCLEUS» 4) для потреб здобувачів освіти в ОНУ діють три комп'ютерних класи з мережею Інтернет та парком зі 130 комп'ютерів; 5) науково-педагогічні працівники та аспіранти мають необмежене фінансування з боку ЗВО для здійснення наукових відряджень.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує вільний і безоплатний доступ науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або науково-дослідної діяльності в межах ОНП. Зокрема, учасники освітнього процесу мають необмежений та безкоштовний доступ до фондів бібліотеки та комп'ютерного парку. Останній забезпечено безкоштовним і вільним доступом до швидкісного Інтернету (100 Мб/с); під час онлайн-зустрічей членів ЕГ було запевнено в тому, що на факультеті історії та філософії функціонує безкоштовний Wi-Fi. Співробітників і здобувачів вищої освіти забезпечено вільним та безкоштовним доступом до наукометричних баз даних SCOPUS, Web of Science Core Collection, Google Scholar (Гугл Академія), міжнародного видавництва «Springer Nature» Scimago Journal & Country Rank (SJR), «Україніка наукова», Index Copernicus (IC), RePEc (Research Papers in Economics). Здобувачі вищої освіти (за потреби) забезпечуються гуртожитком, в т.ч. сімейного типу (для подружніх пар).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Безпечність здоров'я та життя здобувачів вищої освіти відображено у Стратегічних пріоритетах розвитку ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/LmsXaY3>) та Статуті ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/JmsXd2n2>). Відповідно до Колективного договору, особи, які працюють/навчаються в ОНУ, мають право на безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту, а також на вільний доступ до інфраструктури відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я. Санітарно-технічний стан приміщень ОНУ відповідає вимогам чинних норм і правил експлуатації. В ході огляду матеріально-технічної бази ЕГ було запевнено, що в приміщеннях забезпечуються необхідні температурний, санітарний та протипожежний режими, відповідні санітарно-гігієнічні умови. НПП та здобувачі вищої освіти проходять інструктажі з техніки безпеки на робочому місці. Навчання здобувачів забезпечується необхідними санітарно-гігієнічними, побутовими умовами відповідно до актів і інструкцій охорони праці, безпеки життєдіяльності. Відділ з питань охорони праці, що функціонує в структурі університету, проводить щорічні інструктажі для здобувачів і викладачів. Аудиторії, кабінети факультету щоденно прибираються техперсоналом і провітрюються. Таким чином, освітнє середовище ОНУ є безпечним для життя і здоров'я учасників освітнього процесу в межах ОНП і таким, що дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Під час онлайн-зустрічі зі співробітниками закладу та здобувачами вищої освіти члени ЕГ впевнилися у відсутності проблем санітарно-гігієнічного характеру у навчальних приміщеннях та гуртожитку аспірантів, в т.ч. проблем із

обігрівом приміщень під час опалювального сезону. В ході онлайн-зустрічей члени ЕГ з'ясували, що на сьогоднішній день кафе на території факультету історії та філософії не функціонує, проте зусиллями громади факультету було облаштоване місце для кава-брейку НПП та здобувачів освіти. В університеті функціонує психологічна служба, яка надає, у разі необхідності, допомогу. Психологічною службою ОНУ проводяться опитування здобувачів освіти на предмет виявлення загрозливих психологічних станів, рівня психологічного комфорту сприйняття організації освітнього процесу тощо. В будівлі гуртожитку № 1 діє медичний пункт, здобувачів також обслуговує міська студентська поліклініка. У ході онлайн-зустрічей члени ЕГ переконалися в тому, що на факультеті історії та філософії серед здобувачів третього рівня вищої освіти відсутні випадки дискримінації, насильства, корупції, сексуальних домагань, інші випадки конфліктних ситуацій.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

У ході онлайн-зустрічей ЕГ було з'ясовано, що заклад насправді забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОНП, що акредитується. Насамперед підтримку здобувачів вищої освіти забезпечують гарант ОНП (Кушнір В. Г.), Відділ аспірантури і докторантури (завідувач – Ружицька О. М.), Центр забезпечення якості освіти (керівник – Анненкова І. П.), Інститут міжнародної освіти (директор – Крючкова Н. М.) наукові керівники здобувачів, Рада молодих вчених, профспілка; освітню, організаційну та інформативну підтримку студентам надають заступники декана з навчальної та наукової роботи, а соціальну підтримку забезпечує заступник з виховної роботи. Інформування з освітніх та позаосвітніх питань відбувається за допомогою веб-сайту ОНУ в розділі «Аспірантура та докторантура» (<https://cutt.ly/ZmsVnlo>) та веб-сайту Факультету історії та філософії ОНУ (<https://cutt.ly/DmsCI8j>) у розділах «Новини факультету», «Наукова діяльність», «Спеціальності та освітні програми», «Міжнародне співробітництво», «Навчальні матеріали». Позитивною практикою ЕГ вважає наявність версій сайту Факультету трьома мовами – українською, англійською, російською. Інструментами інформаційної та організаційної підтримки здобувачів виступають також сторінки у соціальній мережі «Facebook» та канали в месенджері «Telegram». Формами зворотного зв'язку зі здобувачами є опитування, обговорення, а також консультації з науковим керівником. Опитування відбуваються на регулярній основі один раз на рік згідно п.2.4 Положення про організацію і проведення опитування здобувачів ВО в ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/ImsC4eV>), його результати розміщуються на сторінці Центру забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/ImsVYpH>). Всі здобувачі, котрі навчаються відповідно до державного замовлення, отримують стипендію, яка дозволяє їм в більшій мірі сконцентруватись на освітньому процесі та створенні свого дисертаційного дослідження. Соціальну підтримку здійснює профспілкова організація студентів та аспірантів ОНУ імені І. І. Мечникова (матеріальна допомога, подарунки для дітей здобувачів, пільгові ціни на квитки культурно-масових заходів та туристичні поїздки). Під час онлайн-зустрічей ЕГ із НПП було з'ясовано, що в умовах дистанційного навчання для взаємодії зі здобувачами застосовувалися різні засоби, що обиралися за принципом доцільності – відеоконференції в «Zoom», платформа «Google-Classroom», месенджери «Viber» і «Telegram», мобільний зв'язок тощо. Під час онлайн-зустрічей ЕГ зі здобувачами, які навчаються на ОНП, останніми було задекларовано задоволеність якістю підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Згідно п. 2.2 Статуту ОНУ (<https://cutt.ly/NmsXNGJ>) одним з принципів освітньої діяльності є забезпечення доступу до освітніх програм особам з особливими фізичними потребами. Під час онлайн-зустрічей членами ЕГ було встановлено, що досі не траплялися випадки навчання осіб з особливими освітніми потребами на ОНП, що акредитується. У ході огляду матеріально-технічної бази, що використовується під час реалізації ОНП, члени ЕГ з'ясували, що вхід до корпусу, в якому розташований факультет історії та філософії не обладнано пандусом. Спеціально обладнані вбиральні для людей з інвалідністю в закладі відсутні. Проте, на факультеті неодноразово і успішно отримували освіту студенти першого та другого рівнів вищої освіти з вадами зору та з іншими особливими потребами. Спеціальне розпорядження декана регулює супровід осіб з особливими потребами. Програма кожного курсу передбачає або індивідуальні науково-дослідні завдання, або завдання для самостійної роботи.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедура врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ регламентуються Положенням про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій (<https://cutt.ly/9mgUlw5>). Відповідно до нього, на загальноуніверситетському рівні діє Комісія з регулювання конфліктних ситуацій, що займається роз'яснювально-просвітницькою роботою та приймає скарги на конфліктні ситуації. ЕГ зауважено, що Положенням не передбачено участь аспірантів у складі Комісії. У такому випадку вони можуть лише здійснювати представництво через профспілкову організацію або Студраду. На рівні факультету історії та філософії конфліктні ситуації між учасниками освітнього процесу врегульовуються заступником декана з виховної роботи та деканом факультету. На

факультеті функціонують традиційна та електронна (<https://cutt.ly/AmgID47>) скриньки довіри, за допомогою яких здобувачі можуть повідомити про конфліктні ситуації, пов'язані із зловживаннями, дискримінацією чи корупцією. В ОНУ функціонує юридичний центр, який здійснює правове обслуговування учасників освітнього процесу. Під час онлайн-зустрічей ЕГ переконалася у достовірності даних, наведених у відомостях про самооцінювання щодо відсутності за час реалізації ОНП конфліктних ситуацій, які б потребували застосування процедур, передбачених Положенням, в т.ч. щодо відсутності конфліктних ситуацій на ґрунті сексуальних домагань, дискримінації, корупції та ін. зловживань.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЕГ відзначає достатність матеріально-технічного, фінансового та методичного забезпечення для досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Сильними сторонами та позитивними практиками, на думку ЕГ, є: потужні фонди наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова, що становлять понад 3,5 млн. примірників навчальної та наукової літератури; доступ здобувачів до бібліотечної підписки на пошукові платформи Web of Science, East View, EBSCOhost; доступ до репозитарію бібліотеки; вільний доступ здобувачів до фондів вузькопрофільних книгозбірень, що функціонують на базі Відділу історії козацтва на Півдні України; нумізматичного кабінету; Студентського археологічного товариства «NUCLEUS»; вільний та безкоштовний доступ здобувачів до мережі Інтернет на території університету, комп'ютерного парку; НПП та аспіранти мають необмежене фінансування з боку ЗВО для здійснення наукових відряджень; функціонування у структурі університету Центру забезпечення якості освіти та Інституту міжнародної освіти, які відіграють значну роль в організаційному, методичному та інформаційному забезпеченні здобувачів, які навчаються за ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ вважає недоліком необладнаність пандусом корпусу, в якому розташований факультет історії та філософії. Рекомендовано облаштувати вхід до корпусу відповідними засобами; В умовах дистанційного навчання учасниками освітнього процесу використовувалися різнопланові засоби комунікації. Рекомендовано організувати ефективну платформу для взаємодії зі здобувачами в умовах дистанційного навчання, напр. Microsoft Teams або Moodle; На ОНП не відбувається перевірка силабусів та навчально-методичних посібників на наявність заповнень. Рекомендовано здійснювати перевірку силабусів та навчально-методичних посібників НПП за допомогою антиплагіатних програм.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Реалії та практики, що діють на ОНП, загалом відповідають критерію 7, ЕГ відзначає наявність значної кількості сильних сторін ОНП. Однак заклад не продемонстрував у межах критерію 7 інноваційних заходів і практик, котрі могли б слугувати зразком для інших ОНП. Крім того, матеріальна база потребує удосконалення у напрямку удосконалення ОНП для потенційних здобувачів із особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП представлена у Положенні «Про освітні програми в ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/bmgB988>); «Політиці забезпечення якості вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/kmgB2e8>); Положенні «Про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/qmgB4ZF>); Положенні «Про моніторинг якості освіти в ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/smgNyJg>). Вони є зрозумілими, прозорими та легкими для сприйняття. Починаючи з 2016 року, коли було розроблено ОНП, вона переглядалася і значною мірою оновлювалася тричі: 1) у 2017/18 н.р. (для вступників 2016 та 2017 рр.) екзаменаційну сесію перенесено з 42 і 43 тижня (червень) на 38 і 39 тижні(травень). Річну атестацію аспірантів, які були зараховані у вересні, проведено у наступний термін: кінець червня –початок липня; 2) з 2018/19 н.р. введено два НП: 1. зараховані у квітні; 2. зараховані у вересні. Початком 1

р.н. почали вважати: для тих, хто зараховані у вересні – 3-й тиждень вересня, у квітні – 3-й тиждень квітня. Теоретичне навчання розпочалося одночасно. Початок теоретичного навчання - з 1.10 (замість 1.12). Завершення теоретичного навчання – кінець березня (замість травня). Тривалість теоретичного навчання при цьому не змінюється, і складає 11 тижнів у цілому: з 9-го тижня (листопад) по 30-й тиждень (березень). Екз.сесія проводиться одночасно за обома НП у перші 2 тижня квітня – 31- й і 32-й тижні н.р. Терміни проведення річної атестації для тих, хто зараховані у вересні – кінець червня, у квітні – другий тиждень квітня. Педагогічну практику на третьому році навчання (4 тижні) проведено у листопаді замість грудня; 3) Рішенням ВР ОНУ від 22.01.2019 р. Пр.№ 5: змінено форму підсумкового контролю для Педагогічної(асистентської) практики аспірантів з «екзамен» на «диференційований залік» згідно з Положенням про організацію і проведення контролю здобувачів ВО в ОНУ імені І.І. Мечникова; дисципліну «Academic writing», яка викладається аспірантам протягом 1 та 2 р.н., додано до списку дисциплін, які складають аспіранти у сесію після 1р.н. Форма контролю - «залік». Внесено відповідні зміни до НП та РП дисципліни. У 2020 році відділом аспірантури і докторантури ОНУ були запропоновані новації до НП, у зв'язку з чим РГ було розроблено проєкт змін до ОНП, до обговорення якого були залучені різні групи стейкхолдерів. Проєкт ОНП був розміщений на офіційному сайті ОНУ для громадського обговорення. По завершенню терміну для оприлюднення, проєкт ОНП та НП були затверджені рішенням ВР ОНУ 30.06.2020 р. Пр.№ 8.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Так, під час онлайн-зустрічей ЕГ мала змогу переконатися, що в 2019 р, січні 2020 р. та березні 2021 р. були проведені опитування здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня. Результати опитування були враховані при перегляді ОНП. Анкети були розроблені Центром забезпечення якості вищої освіти (<https://cutt.ly/bmhxtvB>). Анкетування здобувачів відбувалося як в традиційній формі (на паперових бланках), так і в електронному (за допомогою Google-форм). З огляду на останнє, ЕГ рекомендує здійснювати анкетування здобувачів за умови їх входу з корпоративних електронних адрес, що виключить можливість заповнення Google-форм особами, які не входять до числа здобувачів, забезпечивши вищу об'єктивність одержаних результатів. На підставі отриманих анкет університетський Центр забезпечення якості вищої освіти готує Аналітичні звіти про опитування здобувачів вищої освіти третього (<https://cutt.ly/fmhxTX1>). Підготовка таких аналітичних звітів, на думку ЕГ, безумовно є позитивною практикою, гідною впровадження в інших ЗВО України. В ході онлайн-зустрічей ЕГ пересвідчилася у тому, що кожен здобувач має право внесення пропозицій щодо покращення ОНП та виявлено механізм покращення якості ОК за освітньою програмою шляхом комунікації з викладачем, гарантом, деканом. Особливої уваги заслуговує наявність рецензії щодо проєкту ОНП від аспірантки В. В. Герасименко (<https://cutt.ly/hmgZjHq>), що виступає доказом дієвості вищезгаданих механізмів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В університеті функціонує Відділ сприяння працевлаштуванню випускників ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/QmhcssG>), одним з аспектів діяльності якого є залучення до співпраці з університетом різноманітних роботодавців та їх об'єднань. Участь роботодавців у процесі перегляду ОНП підтверджується наявністю рецензій Одеської національної наукової бібліотеки (<https://cutt.ly/bmgZrZl>) та Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Облдержадміністрації (<https://cutt.ly/dmgZohd>). Крім того, пропозиції керівництва ряду установ, де працюють здобувачі та випускники ОНП отримуються шляхом особистих контактів. В ході онлайн-зустрічей ЕГ з'ясувала, що учасники освітнього процесу за ОНП слабо представлені на Ярмарках вакансій, про які йшлося у відомостях про самооцінювання (щорічних заходах, на яких представлені провідні роботодавці регіону). ЕГ рекомендує проводити із роботодавцями семінари / форуми стосовно перегляду ОНП, або залучати їх до обговорення ОНП на засіданнях кафедр, ради факультету, групи забезпечення ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЕГ було з'ясовано, що тривала практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОНП відсутня. Причина цього полягає в тому, що перший випуск за програмою відбувся тільки у вересні 2020 р. На той час завершили навчання та успішно захистили дисертації два здобувачі – В.Водько та В.Долгочуб. Функцію збору інформації про подальші життєві та професійні траєкторії випускників університету здійснюють Відділ сприяння працевлаштуванню та Асоціація випускників ОНУ. В перспективі на ОНП планується призначити осіб, відповідальних за роботу з випускниками з метою відстеження їх кар'єрної траєкторії та врахування можливостей професійної самореалізації у процесі перегляду ОНП, а також залучення випускників до моніторингу ОНП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Моніторинг і забезпечення якості вищої освіти у ОНУ імені І. І. Мечникова здійснюють гарант ОНП (декан факультету історії та філософії), заступники декана, група забезпечення ОНП, Відділ аспірантури і докторантури, Центр забезпечення якості вищої освіти, а також Вчена рада. У своїй діяльності вони керуються Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/YmgLpTw>). Гарантом ОНП регулярно збирається інформація (зауваження, пропозиції тощо) від різних груп стейкхолдерів, що було підтверджено на фокус-групах зі здобувачами, випускниками, роботодавцями. З метою вдосконалення ОНП проводяться засідання вченої ради та групи забезпечення. Фактів порушення правил доброчесності під час реалізації ОП, за словами учасників фокус-груп, не було. Шляхом аналізу відомостей про замооцінювання ОНП та в ході онлайн-зустрічей ЕГ встановила, що за час свого функціонування ОНП щонайменше тричі зазнала ґрунтовних змін (у 2017-2018 н.р.; 2018-2019 н.р.; 2020 р.), що є доказом її регулярного перегляду та неформального підходу до оновлення. ЕГ відзначає, що система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОНП. Про це свідчать такі факти: 1) проблеми із процесом інтернаціоналізації освіти на ОНП були розв'язані шляхом розширення меню англійських дисциплін, залучення більшої кількості іноземних здобувачів освіти за обміном, а також завдяки розширенню можливостей академічної мобільності здобувачів; 2) виявлення проблем із академічним письмом, зокрема англійським, було частково розв'язано завдяки організації Центру мовної підготовки та мовної сертифікації; 3) недостатня кількість годин аудиторної роботи за ОК були вирішені в оновленому варіанті ОНП 2020 р. та навчальному плані.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП первинна

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Культура якості у ЗВО базується на Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/8mjooig>) та Положенні про організацію системи моніторингу якості вищої освіти у Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/fmj09fq>). Значну роль у підтримці культури якості відіграє університетський Центр забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/omj040>). Академічна спільнота підтримує культуру якості шляхом постійного професійного самовдосконалення: стажування, підвищення кваліфікації, які є обов'язковими. Участь у стажуваннях, наукових конференціях, науково-методичних семінарах, круглих столах сприяють оволодінню новими технологіями викладання, здобуттю нового передового досвіду професійної діяльності та впровадження їх у ОНП. (<https://cutt.ly/JmjpaKA>). У ЗВО культура якості реалізується на основі дотримання політики академічної доброчесності. Задля цього було розроблено низку нормативних документів, в т.ч. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/ImgLsUa>) У документі детально описано механізми запобігання академічному плагіату та систему перевірки академічних робіт на наявність запозичень. Для забезпечення проведення процедури перевірки робіт на унікальність та наявність академічного плагіату ОНУ імені І. І. Мечникова використовує антиплагіатну систему Unicheck. За підсумками фокус-груп зі здобувачами освіти та НПП було встановлено, що ОНУ імені І. І. Мечникова здійснює реальні заходи задля того, щоб перетворити таке явище як академічна доброчесність на частину корпоративної культури і ціннісної системи середовища закладу.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Позитивними практиками у контексті Критерію 8 є: Систематичний та ґрунтовний перегляд ОНП, доцільність та актуальність внесених змін; 2. Відкритість гаранта та групи забезпечення до здобувачів вищої освіти під час їх звернення щодо внесення змін у програму; 3. Активна співпраця стейкхолдерів з учасниками освітнього процесу у межах реалізації ОНП; 4. Розміщення прикладів вдалого працевлаштування випускників ОНП на веб-сайті факультету історії та філософії; 5. Практика підготовки Центром забезпечення якості вищої освіти аналітичних звітів за підсумками анкетування здобувачів, які навчаються на ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Анкетування здобувачів за допомогою Google-форм є недосконалим інструментом, оскільки у такий спосіб можливе заповнення анкет сторонніми особами. Рекомендовано здійснювати анкетування здобувачів за умови їх входу з

корпоративних електронних адрес, що виключить можливість заповнення Google-форм особами, які не входять до числа здобувачів, забезпечивши вищу об'єктивність одержаних результатів.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЕГ констатує злагоджену взаємодію всіх стейкхолдерів; наявність фактів урахування пропозицій з боку здобувачів та роботодавців щодо оновлення ОНП; адекватну реакцію внутрішньої системи забезпечення якості освіти на виявлені недоліки в ОНП, що свідчать про сформовану культуру якості та про дієву внутрішню систему забезпечення якості у контексті ОП. В цілому, за формальними та неформальними ознаками ОНП, відповідає Критерію 8. Однак відсутність значного числа практик, які можуть бути визнаними зразковими і передовими, не дають достатніх підстави оцінювати Критерій 8 як "відмінний".

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу на ОНП регулюються законодавством України та внутрішніми (локальними) нормативно-правовими актами, а саме: Статутом ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/ZmgK6UJ>); Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова (оновлена редакція 2020) (<https://cutt.ly/KmgLrXZ>); Колективним договором ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/LmgLiiT>) ; Правилами внутрішнього трудового розпорядку ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/umgLyEf>); Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова; (<https://cutt.ly/YmgLpTw>); Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/ImgLsUa>); Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І. І.Мечникова (<https://cutt.ly/omgLdDK>). Їхній текст знаходиться у вільному доступі (оприлюднений на офіційному веб-сайті ОНУ імені І. І. Мечникова), є чітким, доступним, добре структурованим та відповідає законодавству України про вищу освіту. Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу, експертна група з'ясувала, що відповідні правила і процедури під час реалізації ОНП в основному дотримуються всіма учасниками освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОНП та проект навчального плану до неї з метою отримання зауважень та пропозицій стейкхолдерів було оприлюднено на офіційному веб-сайті ОНУ імені І. І. Мечникова у розділі «Проект ОНП та громадське обговорення» (<https://cutt.ly/6mgLMUF>). Відповідні зауваження та пропозиції на адресу проекту ОНП дійсно надходили, доказом чого є рецензії Одеської національної наукової бібліотеки (<https://cutt.ly/bmgZrzl>), Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Облдержадміністрації (<https://cutt.ly/dmgZohd>), аспірантки В. В. Герасименко (<https://cutt.ly/hmgZjHq>), опубліковані на офіційному веб-сайті закладу, а також свідчення учасників онлайн-зустрічі ЕГ зі стейкхолдерами.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На офіційному веб-сайті ОНУ імені І. І. Мечникова оприлюднено опис та зміст ОНП (<https://cutt.ly/jmgXwvY>), навчальний план програми (<https://cutt.ly/MmgXugx>), а також робочі програми ОК (<https://cutt.ly/FmgXm3s>). Таким чином, обсяг оприлюдненої інформації є достатнім для того, аби забезпечити можливість потенційних вступників зробити поінформований вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за цією програмою. ЕГ було встановлено, що силабуси навчальних дисциплін за ОНП, які були рекомендовані до друку ще 2020 р., на момент акредитації не було оприлюднено на веб-сайті закладу.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В ОНУ імені І. І. Мечникова достатньою мірою забезпечено прозорість та публічність діяльності. Інформація, розміщена офіційному веб-сайті закладу є актуальною. Позитивною практикою ЕГ вважає наявність іншомовних версій веб-сайту закладу, інформація на яких оновлюється так само регулярно, як і на україномовній версії сайту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ЕГ не вдалося встановити факти участі закордонних стейкхолдерів у обговоренні / рецензуванні ОНП. З огляду на значні зв'язки факультету історії та філософії із закордонними партнерами (Університет Ка Фоскарі, Нижньодунайський університет, Вроцлавський університет), ЕГ рекомендує розширити коло зацікавлених сторін, залучених до обговорення ОНП. Вищесказане не слід вважати недоліком ОНП, а слугує пропозицією, яка зможе тільки посилити ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Реалії та практики, що діють на ОНП, загалом відповідають критерію 9, однак ЗВО не продемонстрував тут якогось власного унікального досвіду, котрий міг би слугувати зразком.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Освітня складова ОНП забезпечує належну підготовку здобувачів до дослідницької діяльності, у тому числі у міжнародному науковому середовищі. Відповідні компетентності, для прикладу, забезпечують ОК 2 "Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність", ВБ 1.3 "Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності", ОК 5 "Історія, концепції та сучасні досягнення історичної науки". Зміст обов'язкової дисципліни "Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень" (ОК 6) спрямовано на набуття аспірантами компетентностей з методів досліджень в історії та археології (<https://cutt.ly/EmYFLbr>). У варіативній складовій циклу професійної підготовки здобувачі можуть обрати ВБ 3.2 "Новітні підходи і методи аналізу історичних джерел". Сильною стороною є те, що деякі ОК забезпечують викладачі з вагомим досвідом активної міжнародної співпраці (Сминтина О.В., Додаток 13 додаткових матеріалів). Підготовку до викладацької діяльності забезпечує педагогічна (асистентська) практика. Основний етап проходження практики передбачає підготовку та проведення аспірантами навчального заняття, виховного заходу або засідання наукового гуртка. Як було з'ясовано ЕГ (Зустріч 10), формування наукових інтересів здобувачів ОНП відбувається ще під час навчання на першому та другому рівнях вищої освіти, шляхом виконання курсових та кваліфікаційних робіт. Саме тому теми дисертаційних робіт обираються здобувачами, як правило, в межах основних напрямів наукових досліджень (науково-дослідних тем) за спеціальністю 032 «Історія та археологія», які є доступними для ознайомлення (сторінка 13 профілю ОНП, <https://cutt.ly/lmYHLVQ>). Як свідчить аналіз Додатків 1 та 19 додаткових матеріалів варіативна складова навчального плану циклу професійної підготовки, в цілому, враховує наукові інтереси здобувачів, оскільки відображає основні наукові напрями досліджень кафедр факультету, хоча опитування (Додаток 11 додаткових матеріалів) свідчать, що цей перелік можна розширювати, з метою більш покращення взаємозв'язку між змістом навчання та тематикою досліджень здобувачів.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Проаналізувавши відомості СО, розглянувши профілі НПП (<http://surl.li/ykhu>), а також проаналізувавши надану гарантом «Інформаційну таблицю про наукову діяльність аспірантів» з вже опублікованими роботами, а також науковим доробком наукового керівника, ЕГ встановила, що наукова діяльність здобувачів освіти відповідає

напряму досліджень наукових керівників. Наразі на ОНП програмі навчається 33 аспіранти. При цьому навіть аспіранти першого року навчання мають сформульовані теми своїх дисертаційних досліджень. Формулювання теми досліджень обговорюються на консультаціях з науковими керівниками, а також під час засідань відповідних кафедр. Так, Бачинська О.А. та Гончарук Т. Г. – відомі в Україні дослідники історії козацтва, а також української історіографії, керують здобувачами, що також досліджують вказану проблематику. Кіосак Д.В. є фахівцем з первісної історії і також скеровує дослідження здобувачів освіти у зазначену площину. Смитина О. В. – знана дослідниця, яка займається реконструкцією культурно-історичних процесів у палеогеографічному просторі Північно-Західного Причорномор'я (25 тис. р. до н.е. – IV ст. н.е.), є науковим керівником аспіратів, залучених до вивчення вказаної теми. Радзиховська О.О. вивчає «Європейська політична традиція: теорія та практики (V ст. до н.е. – XVII ст.)». Її ж аспірант досліджує релігійне та соціальнополітичне становище східних провінцій Римської імперії у 5му столітті нашої ери. Вивченням цієї ж тематики займаються Ізбаш-Гоцкан Т.О. і аспірант Топчів В. Також співпадають напрями наукового дослідження Петрової Н.О. і аспірантів Довгочуба В. А., Шакайло К. В., Павлика В. В. які вивчають локальну та регіональну специфіку традиційної культури українців південно-західної України» (2014- 2018 рр.). Аспіранти Пушков І., Бабій І. та Жлаб С. та їхній науковий керівник Прігарін О. А. вивчають прояви етнічності у крос-культурних взаєминах населення Одещини. Кушнір В. Г. і аспірантка Бірюкова І. А. вивчають локальну та регіональну специфіку традиційної культури українців південно-західної України. Вінцовський Т. С. і здобувач освіти Клініченко О. О. соціально-економічні і політичні процеси на Українському Півдні XIX – початку XX століття. Петровський Е. П. й аспірантка Лаврі О. Ю. – відображення різних епох історії Українського Півдня в історіографії та історичній пам'яті. Історією різних установ Українського Півдня займається Хмарський В. М. і аспіранти Гришина К. А., Коробчук А. С. Вивченням історії та історіографії Середньовіччя і Раннього Нового часу займаються Немченко І.В. й аспіранти Наливайко А. О., Кисіль О. В., Стебеляк О. В. Наукові керівники мають монографії, статті у періодичних виданнях, які індексуються у науко-метричних базах Scopus і Web of Science. Результати анкетувань здобувачів, а також підтверджують, що аспіранти задоволені співпрацею з науковим керівником.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

На думку ЕГ, ОНУ імені І. І. Мечникова забезпечує для здобувачів вищої освіти за ОНП достатні можливості для проведення досліджень і їх апробації. Для проведення досліджень аспірантам надано вільний безкоштовний доступ до комп'ютерного парку, мережі Інтернет, до джерельної бази, наукометричних баз даних та літератури у фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І.Мечникова, Одеської національної наукової бібліотеки, Держархіву Одеської області. Університет фінансує відрядження аспірантів для участі у наукових заходах у межах України. Щорічно на факультеті відбуваються конференції молодих вчених: «Хаджибеївські читання», «Етнічна культура в глобалізованому світі»; «Одеські етнографічні читання», періодично: «Одеські читання», «Читання пам'яті професора П.О.Каришковського» до організації яких долучаються партнери факультету. Здобувачі мають можливість брати участь в цих конференціях, здійснюючи апробацію результатів своїх наукових досліджень, а також практично удосконалювати свої компетентності у царині організації наукового процесу, залучаючись безпосередньо до діяльності оргкомітетів цих конференцій На факультеті видається наукометричне фахове видання «Записки історичного факультету» (<https://cutt.ly/qmgC2we>), де здобувачі безкоштовно публікують результати своїх досліджень. На сайті ОНУ (<https://cutt.ly/9mgC3Jz>) та в соцмережах факультету та університету регулярно здійснюється інформування здобувачів вищої освіти про освітні та наукові можливості за кордоном На кафедрах, що діють у структурі факультету історії та філософії практикується систематичне обговорення й апробація проміжних результатів, окремих частин і завершених дисертаційних досліджень на щорічних атестаціях здобувачів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

В університеті створено можливості для участі у міжнародній академічній мобільності. Це регулюється «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу» (<https://cutt.ly/1myAbgm>), «Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності» (<https://cutt.ly/pmyAQbV>). Здобувачі приймають участь у закордонних конференціях у Румунії та Молдові (К.Шакайло, І.Бірюкова) та дослідницьких проєктах (М.Лобанова, Нижньодунайський університет (м.Галац, Румунія), проєкт по вивченню мови та історії Румунії). Ряд здобувачів та випускники програми мають закордонні публікації у наукових періодичних виданнях Польщі, Румунії, Болгарії та виступи на міжнародних конференціях (Додаток 1 додаткових матеріалів), зокрема В. Водько, В.Долгочуб, І.Младінова, О.Лаврі, Є.Юраш, В.Герасименко, І.Пушков.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Про практику участі наукових керівників та здобувачів у спільних наукових проєктах, результати яких публікуються або впроваджуються у життя, йшлося під час онлайн зустрічі із науковими керівниками. Було зазначено, що наукові керівники і аспіранти беруть участь у спільних наукових проєктах. Також на факультеті широко практикується спільна участь наукового керівника і аспіранта у наукових семінарах і конференціях. Так, Бачинська О. А. залучала свої аспірантів до спільної участі у літній школі у Болгарії. Аспіранти брали участь у конференції «Гуманістична спадщина Данте» 2021 р.» (<http://surl.li/zhwy>). Петрова Н. О. спільно з аспірантами у межах реалізації спільно з польськими університетами проєкту Еразмус організували кілька конференцій та опублікували наукову збірку (<http://surl.li/zhvo>). Аспіранти ОНП залучені до міжнародних археологічних експедицій, організованих спільно з Університетами Регенсбургу (ФРН), Ка'Фоскарі (Італія), Берну (Швейцарія). Гарант ОНП надав детальну інформацію про участь аспірантів у програмах академічної мобільності Еразмус + (Див. Запит / Відповідь. Додатки. Файл 4, 13, 14, 16, 17, 22). Спільні наукові публікації бувають не часто, через небажання наукових керівників створювати додаткові складності здобувачам освіти у вигляді необхідності доводити авторських внесок в ту або іншу роботу під час процедури захисту дисертації. Часто наукові керівники залучають аспірантів у реалізацію кафедральних наукових тем (див. відомості СО). При цьому науковим керівникам притаманне розуміння академічної свободи. Саме здобувачі освіти у першу чергу вирішують, де вони будуть застосовувати свій інтелектуальний потенціал. Часто аспіранти продовжують реалізовувати теми, які вони досліджували упродовж навчання на бакалаврській і магістерській програмі. Під час онлайн зустрічей прослідковувалась повага до індивідуальних якостей здобувача, його особистого вектора розвитку та підтримка від НПП. При цьому ЕГ відзначає високі вимоги до здобувачів освіти та результатів їх науково-дослідної роботи, а також намагання наукових керівників і випускової кафедри забезпечити найвищий рівень якості підготовки здобувачів.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Здатність започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей формують такі ОК як «Наукова проєктна діяльність та інтелектуальна власність», «Інформаційні технології у науковій діяльності». Дотримуватися академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів зобов'язують Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/umgOOkx>) та Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І.Мечникова (<https://cutt.ly/KmgOZOd>). Дотримання академічної доброчесності в ОНУ імені І.І. Мечникова здійснюється через обов'язкову перевірку наукових статей та інших академічних текстів здобувачів третього рівня вищої освіти. З цією метою застосовується ліцензоване програмове забезпечення Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова (<https://cutt.ly/SmgO8JV>). Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова використовує систему «Unicheck» для перевірки дисертацій. Перевіркою займається спеціалізований сектор «Моніторингу плагіату». Порядок та правила перевірки робіт на плагіат розміщені на електронній сторінці бібліотеки (<https://cutt.ly/LmgO3D5>). ЕГ рекомендує також здійснювати перевірку за допомогою антиплагіатних програм методичних посібників та силабусів НПП. ЕГ було з'ясовано, що на ОНП відсутні випадки здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності. Нинішні та потенційні наукові керівники аспірантів (Бачинська О. А., Кушнір В. Г., Немченко І. В., Петрова Н. О., Сминтина О. В. Хмарський В. М.) не були позбавлені права керувати аспірантами рішенням Комітету з етики НАЗЯВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Викладання частини дисциплін викладачами з вагомим досвідом міжнародної співпраці. Послідовне формування наукових інтересів здобувачів на нижчих рівнях вищої освіти. Досвід участі здобувачів у міжнародних проєктах та наявність закордонних публікацій у ряду здобувачів. Наукові керівники аспірантів активно долучаються до участі у різноманітних дослідницьких проєктах, мають актуальні публікації, основні положення та висновки яких використовуються у викладацькій діяльності. У ЗВО існує дієвий механізм забезпечення академічної доброчесності у науковій діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Недоліків за вказаним критерієм не виявлено

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

З огляду на те, що зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю, наукова діяльність здобувачів освіти відповідає напрямові досліджень наукових керівників; Університет організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів; ЗВО забезпечує можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах, наявність на ОНП практики участі наукових керівників аспірантів у спільних дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються; Університет належним чином забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності НПП та здобувачів освіти, ОНП відповідає вказаному критерію. Недоліків за вказаним критерієм не виявлено, а широкі можливості для апробації результатів дослідження аспірантів та їхня залученість до спільних з науковими керівниками наукових проектів можуть стати взірцем для інших програм.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	A
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Миколенко Дмитро Валерійович

Члени експертної групи

Штанько Ярослав Володимирович

Компанієць Олексій Вікторович